

Oftalmopatia endocrină

Harea Dumitru

Asistent universitar, Catedra Endocrinologie

USMF “Nicolae Testemițanu”

2020

Oftalmopatia endocrină

Oftalmopatia endocrină (autoimună) - se caracterizează prin afectarea țesutului periorbital de geneză autoimună, care în 95% cazuri se asociază cu patologia autoimună tiroidiană și este manifestată prin infiltrație, edem și proliferarea mușchilor oculomotori și a țesutului celulo-adipos retrobulbar.

95% - gușa difuză toxică

5% - tiroidita autoimună

Oftalmopatia endocrină

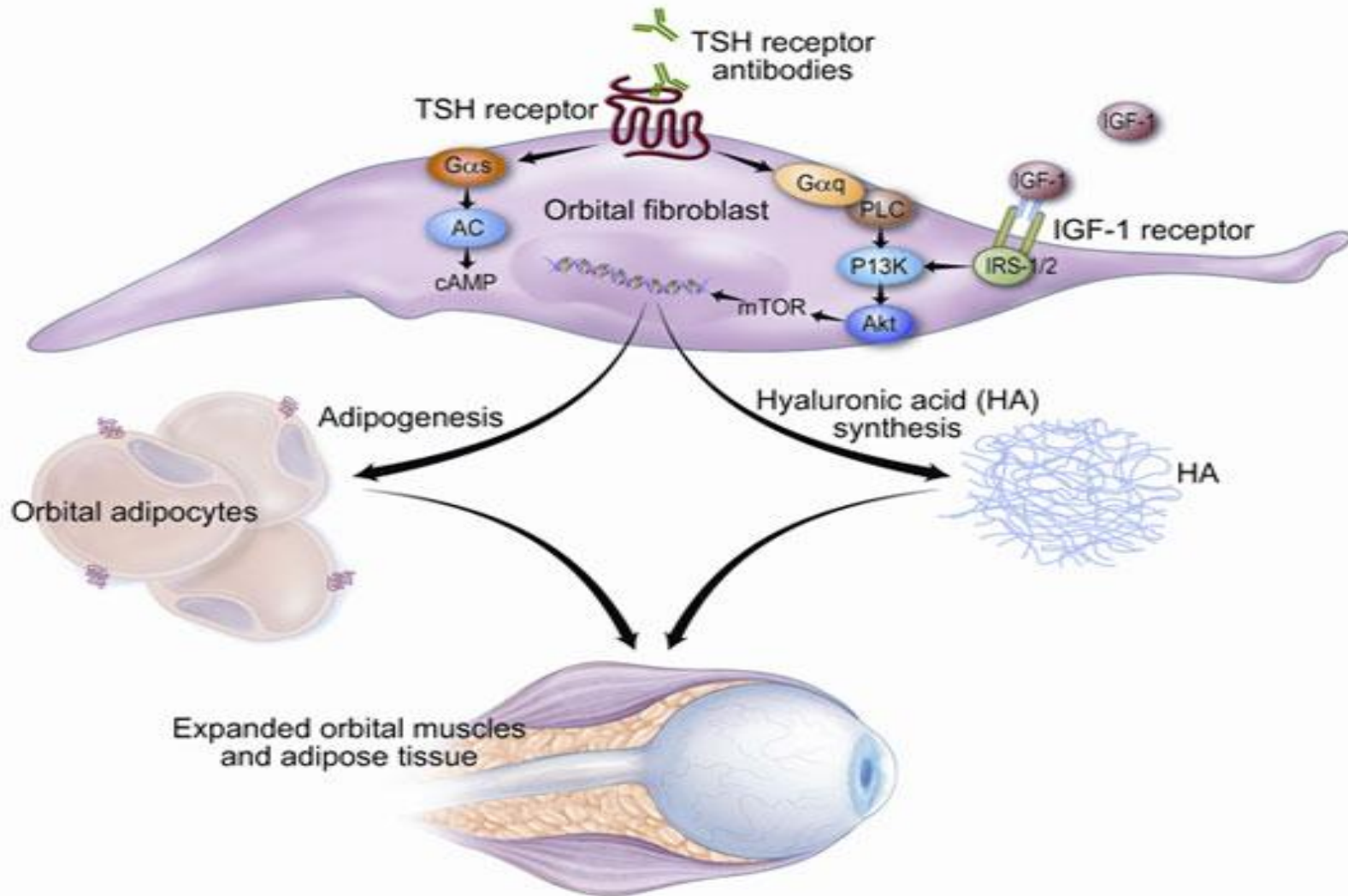
OE este cea mai importantă, dar și cea mai frecventă manifestare extratiroidiană a bolii Graves.

Oftalmopatia endocrină afectează aproximativ 50-75% dintre pacienții cu gușă difuză toxică.

OE poate fi bilaterală în 85-95% cazuri și unilaterală în 5 - 15% cazuri. În formele bilaterale OE de regulă este asimetrică.

Este mai severă la vîrstnici și bărbați, comparativ cu femeile.

Patogenie

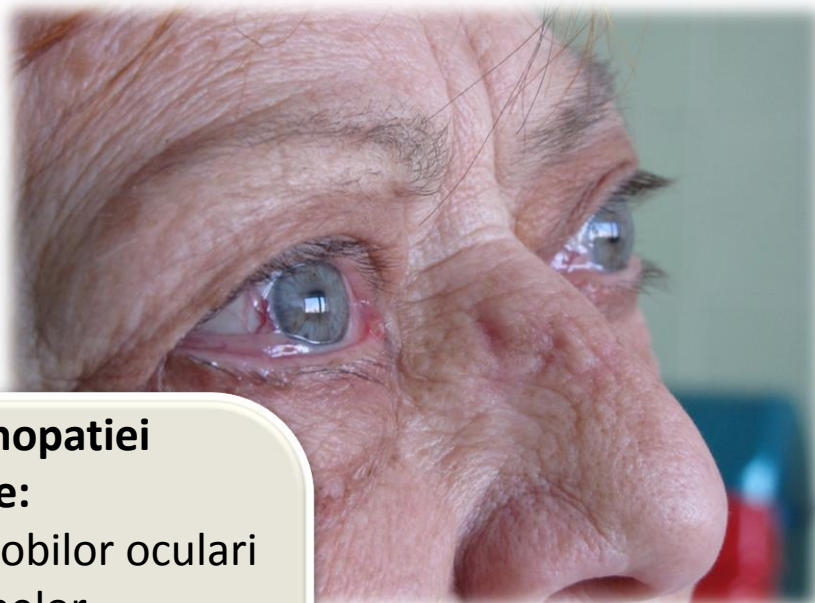
Patogenie

- Fibroblaștii țesutului orbitei conțin receptori către TSH.
- Reacție încrucișată între anticorpii anti-rTSH cu țesuturile orbitei.
- Are loc infiltrarea limfocitară și cu macrofagi a orbitei cu eliberare de citochine.
- Citochinele stimulează proliferarea fibroblaștilor retrobulbari, formarea de collagen și glicozaminoglicani, care fiind substanțe hidrofile vor determina edemul țesuturilor moi ale orbitei.
- Fibroblaștii orbitali includ subpopulații de preadipocite care prin stimulare imună se diferențiază în adipocite mature cu creșterea volumului țesutului adipos orbital.

Patogenie

În dezvoltarea exoftalmiei participă 3 factori:

- creșterea volumului mușchilor extraoculari
- creșterea volumului țesutului adipos prin tulburări ale adipogenezei
- edemul țesuturilor moi ale orbitei prin acumulare în exces de glicozaminoglicani.

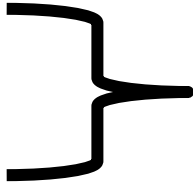

Semnele oftalmopatiei endocrine:

- Dureri la mișcarea globilor oculari
- Edem, eritem pleoapelor
- Injectarea sclerelor
- Chemoză albă și roșie
- Edemul carunculei lacrimale
- Micșorarea amplitudinii mișcărilor globilor oculari

Clasificarea OE

- Aprecierea severității OE
  - Aprecierea activității OE
-
- EUGOGO – Europa
VISA – SUA si Canada

Aprecierea activității OE după EUGOGO

(Scorul clinic pentru aprecierea activității)

Prima adresare la medic (prima examinare)

1. Durere spontană retrobulbară	da	nu
2. Durere la mișcarea globilor oculari	da	nu
3. Hiperemia pleoapelor	da	nu
4. Hiperemia conjunctivei	da	nu
5. Edemul pleopelor	da	nu
6. Inflamația carunculei și/sau plicii	da	nu
7. Edem al conjunctivei (chemosis)	da	nu

Adresare repetată la medic peste 1-3 luni

8. Exoftalm în creștere cu peste 2 mm	da	nu
9. Scăderea motilității globului ocular cu peste 8°	da	nu
10. Scăderea acuității vizuale	da	nu

OE este activă dacă

Prima examinare - $\geq 3/7$ puncte; Repetat $\geq 4/10$ puncte

EYELID SWELLING HOW TO SCORE

MILD eyelid swelling

Patient may be aware of changed appearance, but appearance is similar to these photographs. CAS negative

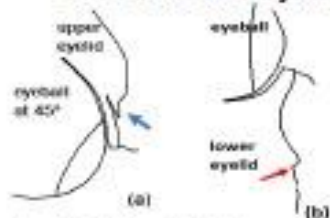
MODERATE eyelid swelling

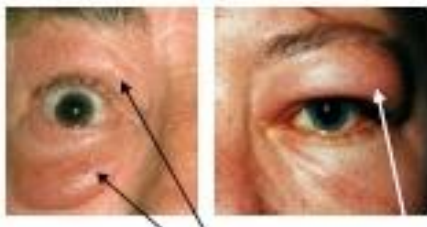
There is definite subcutaneous fluid (black arrows) or skin thickening (white arrows).
(a) When patient looks down at 45°, the skin fold in the central upper eyelid forms an angle (blue arrow).

(b) Swelling in lower eyelid, does not fold skin to form festoon (red arrow).

cross-sections of eyelids

SEVERE eyelid swelling

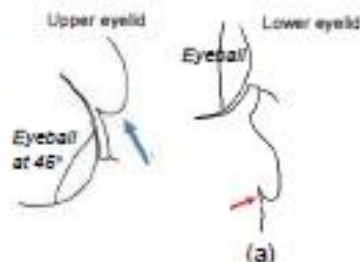

There is ~~tense~~ subcutaneous fluid (black arrows) or thickened skin (white arrows).

(a) When patient looks down at 45°, the skin fold in the central upper eyelid remains rounded (blue arrow).

(b) Swelling in lower eyelid folds skin to form festoon (red arrow).

cross-sections of eyelids

EYELID ERYTHEMA HOW TO SCORE

Note: If patient only shows preseptal erythema, then exclude blepharitis. Redness must exceed generalised facial redness to score

No erythema

This degree of redness may be normal: score as "no"
= CAS negative

Definite erythema

pretarsal erythema

preseptal erythema

Pretarsal or preseptal erythema suggests active GO.
Score either as "yes" = CAS positive.

CONJUNCTIVAL REDNESS

HOW TO SCORE

Examine patient from 1 metre without prior drops or handling eyelids

NO redness

normal appearance

Score as "no" = CAS negative

MILD / EQUIVOCAL redness

equivocal redness

Unless redness is more obvious than this, score as "no" = CAS negative

DEFINITE redness can be subdivided if helpful into moderate or severe. Both score "yes" = CAS positive.

MODERATE < 50% redness excluding plica and caruncle

Key: plica = ; caruncle =

SEVERE > 50% redness excluding plica and caruncle

CHEMOSIS: HOW TO SCORE

Method: examine on slit-lamp

1. Patient adopts primary gaze. Use vertical narrow slit-lamp beam at 60°, midway between lateral canthus and limbus.

Cross sectional slit-lamp view

2. Assess where sclera (S) separates from conjunctiva (C); see arrow
Note whether chemosis prolapses in front of 'grey' line (this is the line formed by the orifices of the meibomian glands as shown as a dotted line in this diagram), or not

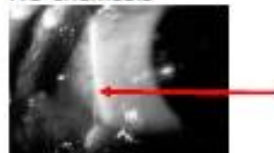

3. Assess whether separation point of sclera and conjunctiva (horizontal arrow) is higher than a third of the total height of the palpebral aperture (broken arrow)

Mild chemosis (<1/3 total palpebral aperture height) is hard to distinguish from conjunctival folds common in elderly patients and known as conjunctivochalasis.

SCORING (slit lamp view)

NO chemosis

1. Conjunctiva and sclera separate $\leq 1/3$ of total height of palpebral aperture (arrow)
2. Chemosis does not prolapse in front of grey line: Score is "no" CAS negative

DEFINITE chemosis

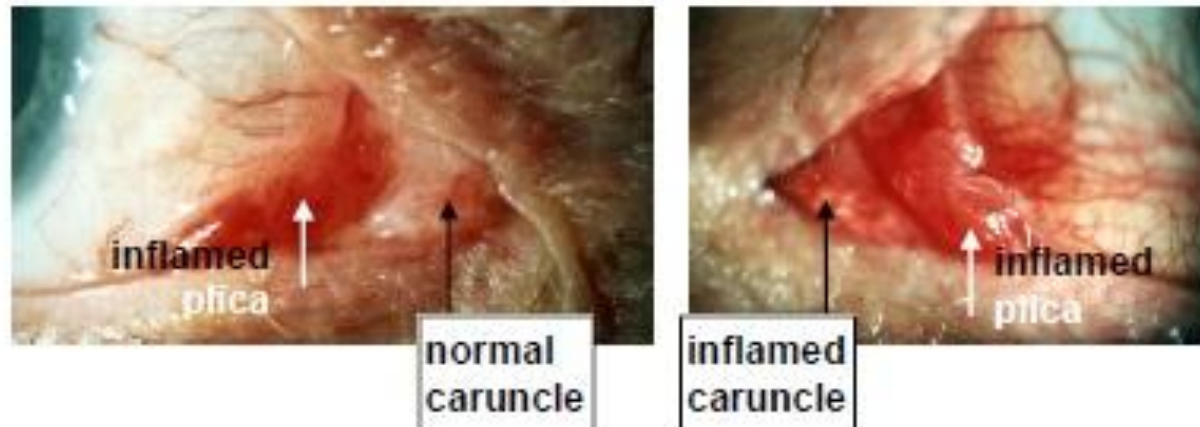

1. Conjunctiva and sclera separate $> 1/3$ of total height of palpebral aperture (arrow) OR
2. Conjunctiva prolapses in front of greyline: Score is "yes" CAS positive

CARUNCLE AND PLICAL INFLAMMATION: HOW TO SCORE

Caruncle is normally yellowish pink and lies medial to plica, which is normally pink. Proptosis can prolapse caruncle forwards – this is not the same as inflamed

SCORING

prominent or prolapsed caruncle, but **not** inflamed
 plica prolapses through closed eyelids
 inflamed plica OR caruncle

score "no"
 score "yes"
 score "yes"

Yes = CAS positive

Clasificarea severității - NOSPECS

Stadiu		Descrierea semnelor și a simptomelor
0 (<i>No signs or symptoms</i>)		Fără semne și simptome
1 (<i>Only signs limited</i>)		Fără simptome subiective
		Obiectiv: Retracția pleoapei superioare; asinergie oculo-palpebrală (rămânere în urmă)
	A	Ușor pronunțată
	B	Moderat pronunțată
	C	Intens pronunțată
2 (<i>Soft tissue involvement</i>)		Afectarea țesuturilor moi (edem palpebral, congestie conjunctivală, chemosis)
	A	Ușor pronunțată
	B	Moderat pronunțată
	C	Intens pronunțată
3 (<i>Proptosis</i>)		Exoftalm. Se măsoară cu exoftalmometru Hertel sau tomodensitometric
	A	Ușoară + 3-4 mm
	B	Medie + 5-7 mm
	C	Severă + 8 (și peste) mm
4 (<i>Extraocular muscle involvement</i>)		Afectarea mușchilor externi oculari
	A	Diplopie fără limitarea mișcărilor globilor oculari
	B	Limitarea mișcărilor globilor oculari
	C	Glob ocular fix uni sau bilateral
5 (<i>Corneal involvement</i>)		Afectarea corneană
	A	Uscăciune
	B	Ulcerăție
	C	Opacifiere, necroze, perforație
6 (<i>Sight loss</i>)		Afectarea nervului optic
	A	Ușor pronunțată (acuitatea vizuală 1,0-0,3)
	B	Moderat pronunțată (acuitatea vizuală 0,3-0,1)
	C	Intens pronunțată (acuitatea vizuală sub 0,1)

Notă: Se consideră forme grave a OAE: 2C; 3B sau C; 4B sau C; 5; 6A; forme extrem de grave 6B și C.

Aprecierea severității OE după EUGOGO

Forma ușoară

Sunt pacienți la care OE are un impact minor asupra calității vieții, insuficient pentru a justifica tratamentul imunosupresiv sau chirurgical.

Prezintă unul sau mai multe din simptomele:

- Retracția pleoapei < 2 mm
- Afectarea neînsemnată a țesuturilor moi a orbitei
- Exoftalmie < 3 mm peste valoarea normală corespunzătoare sexului și originii
- Diplopie intermitentă sau absentă
- Răspuns pozitiv la tratamentul cu unguente, picături lubrifiante în caz de afectare a corneii.

Aprecierea severității OE după EUGOGO

Forma medie

Sunt pacienți fără risc de cecitate, la care afectarea calității vieții reprezintă indicație pentru terapie imunosupresivă (în OE activă) sau pentru tratament chirurgical (în OE inactivă).

Prezintă unul sau mai multe din simptomele:

- Retracția pleoapei ≥ 2 mm
- Afectarea moderată sau severă a țesuturilor moi a orbitei
- Exoftalmie ≥ 3 mm peste valoarea normală corespunzătoare sexului și originii
- Diplopie constantă sau tranzitorie.

Aprecierea severității OE după EUGOGO

Forma Gravă

Sunt pacienți cu

- neuropatie optică
- afectare corneană;
- subluxația globului ocular,
- oftalmoplegia în asocieră cu lagoftalm.

Necesită tratament de urgență – pericol de cecitate

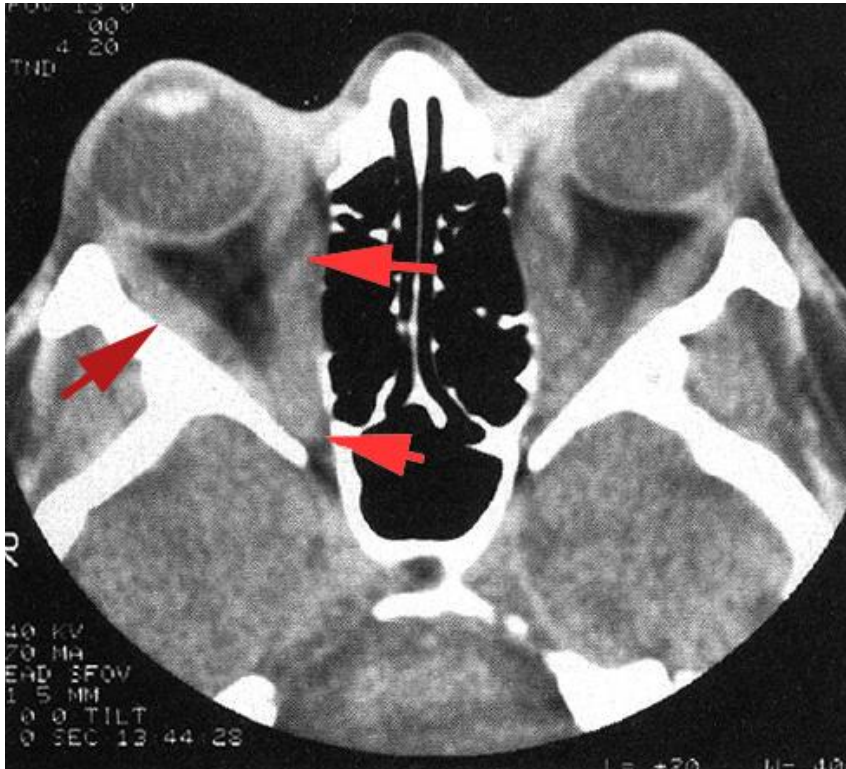

Diagnosticul OE

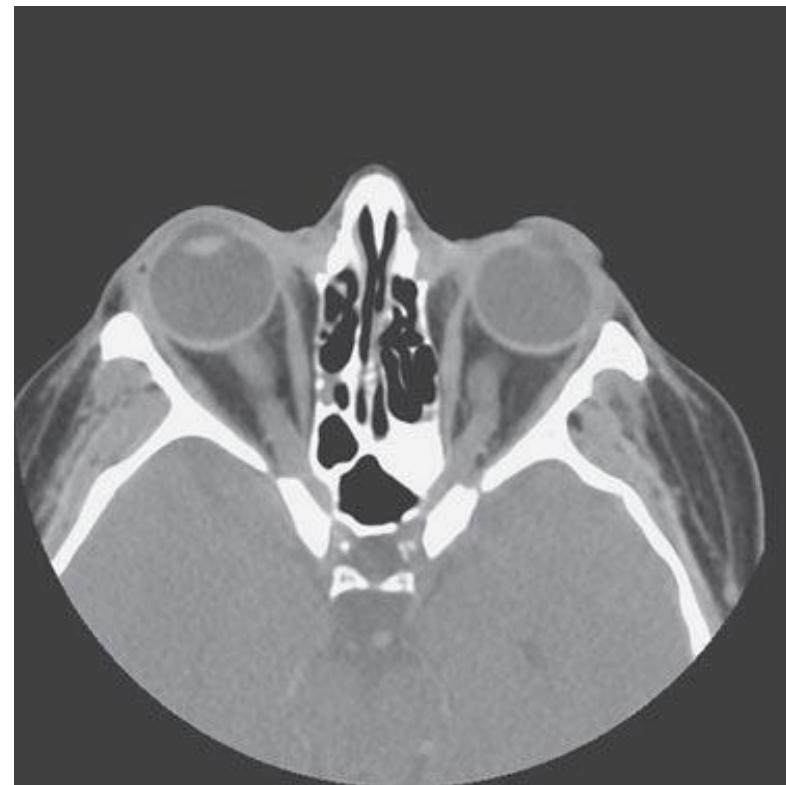
Metodele instrumentale de examinare

- Ecografia orbitelor
- TC a orbitelor
- RMN a orbitelor

Diagnosticul OE - TC

Mărirea volumului mușchiului drept lateral și medial, care converg pînă la apexul orbitei

TC – OE:
mărirea volumului
mușchilor extraoculari și
exoftalmie bilaterală

TC – subiect sănătos

Tratamentul OE

Pentru toți pacienții cu OE:

- compensarea funcției tiroidiene.
- abandonarea fumatului.

Metode de tratament ale OE:

- Medicamentos (simptomatic, patogenetic - glucocorticoizi)
- Radioterapia
- Tratament chirurgical

Tratamentul OE

Tratament simptomatic:

- Lacrimi artificiale pe parcursul zilei sau geluri lubrifiante pe parcursul noptii;
- Lentilelor prismatice - controlul diplopiei
- Picături antibacteriene și antiinflamatorii
- Terapia de deshidratare.
- Ochelari de protecție.
- Seleniu

Tratamentul patogenetic - tratament imunosupresiv:

- **glucocorticoizi** (metilprednisolon) - i/v pulsterapie

Tratamentul chirurgical.

- **De corectie** – retracție palpebrală, strabism, diplopie, țesut adipos herniat
- **Decompresia orbitei** - înlăturarea unui perete a orbitei (este îndreptată spre mărirea volumului orbitei)

All patients with GO

- Restore euthyroidism
- Urge smoking cessation
- Local measures
- Refer to specialists except for mildest cases

